

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä siten, että vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille säädettäisiin mahdolliseksi tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja valtakunnalliseen opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain mukaiseen tietovarantoon. Tallentaminen edellyttäisi opiskelijan pyyntöä. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi oppivelvollisuuskoulutukseen liittyvä tallentamisvelvollisuus kansanopistossa järjestettävästä koulutuksesta, jossa noudatetaan kotoutumisen edistämistä annetun lain mukaisia aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa maahanmuuttajille tarkoitettua koulutuksen opetussuunnitelmasuosituksia.

Lisäksi esitetään muutettavaksi vapaasta sivistystyöstä annettua lakia siten, että se sisältäisi säännöksen siitä, kuinka tietovarantoon tallennettavien vapaatavoitteisten koulutusten laajuus määritellään opintopisteinä ja kuinka opiskelijan osaaminen arvioidaan.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2021.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	6
4.2.2 Viranomaisvaikutukset.....	7
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	9
4.2.4 Tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutukset	9
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	12
6 Lausuntopalaute.....	13
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	13
7.1 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta..	13
7.2 Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta.....	15
8 Voimaantulo	15
9 Toimeenpano ja seuranta	15
10 Suhde muihin esityksiin.....	16
11 Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys	16
LAKIEHDOTUS	19
1. Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta....	19
2. Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta	23
LIITE	24
RINNAKKAISTEKSTI.....	24
1. Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta....	24
2. Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta	29

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy. Tavoitteen toteuttamista edistetään hallitusohjelman kirjauksella, jonka mukaan laaditaan kansalliset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet, joiden tavoitteena on tehdä eri tavoin hankittu yksilön osaaminen näkyväksi työelämässä ja koulutusjärjestelmässä. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus, jolla vastataan läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista. Uudistuksen kokonaistarkastelussa otetaan huomioon muun muassa osaamisen tunnistamisen niveltyminen uuteen järjestelmään.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä ja Opetushallituksessa virkatyönä.

Esitysluonnos oli lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi -sivustolla 1.12.2020—15.1.2021 välisenä aikana. Samalla esitys toimitettiin lainsäädännön arviointineuvostolle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettama elinikäisen oppimisen kehittämistarpeita selvittävä työryhmä (OKM/54/040/2016) esitti muistiossaan¹ osaamisperusteisuuden ulottamista koko koulutusjärjestelmään. Suuri osa vapaana sivistystyönä järjestetystä koulutuksesta ei ole ollut osaamisperusteisesti kuvattua. Vapaassa sivistystyössä järjestettävä vapaatavoitteinen tutkintoon johtamaton opiskelu tuo kuitenkin osallistujille monenlaista osaamista, jonka tunnistamista ja tunnustamista tulisi helpottaa ja parantaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmisteleva työryhmä (OKM/62/0404/2018) esitti yksimielisesti muistiossaan², että niin kutsuttua Koski-tietovarantoa koskeva lainsäädäntö muutettaisiin siten, että vapaassa sivistystyössä saavutettu osaaminen voitaisiin viedä tietovarantoon 1.8.2021 lähtien. Ministeriön lisäksi työryhmässä olivat edustettuina kaikki vapaan sivistystyön oppilaitosmuodot, Suomen Kuntaliitto, Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry ja Opetushallitus. Tämän esityksen valmistelua on pohjustanut työryhmän työ, työryhmän muistioluonnoksesta annetut lausunnot ja 26.9.2019 kuulemistilaisuudessa annettu palaute.

2 Nykytila ja sen arviointi

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaan vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle

¹ Työn murros ja elinikäinen oppiminen, opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:8.

² Vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen: Osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevan työryhmän muistio, opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:46.

luvan vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisen oppilaitoksen ylläpitämiseen. Vuonna 2020 kansalaisopistoja on 177, kansanopistoja 76, kesäyliopistoja 20, liikunnan koulutuskeskuksia 14 ja opintokeskuksia 12.

Vapaan sivistystyön koulutus on opiskelijalle omaehtoista, vapaatavoitteista ja tutkintoon johtamatonta koulutusta. Vapaan sivistystyön ytimessä on vapaus; toimintaa ei ole valtiovallan suunnalta ohjattu yhtä vahvasti kuin muita koulutusmuotoja. Siksi vapaassa sivistystyössä ei ole valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita tai muita määräyksiä, joita tulisi valtakunnallisesti noudattaa. Oppilaitoksen ylläpitäjät päättävät itse vapaasta sivistystyöstä annetun lain puitteissa, miten he koulutustoimintansa järjestävät ja minkä sisältöistä koulutusta tarjoavat. Valti-onosuusrahoituksen lisäksi kustannuksia katetaan opiskelijamaksuilla.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa (884/2017) säädetään niin kutsutusta Koski-tietovarannosta. Koski-tietovaranto on kansallinen eri koulutusasteiden opintosuoritusten ja tutkintotietojen tietovaranto. Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettu laki sisältää säännökset muun muassa perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen sekä korkeakoulutuksen opintotietojen tallentamisesta. Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat tällä hetkellä koulutuksen ja opetuksen järjestäjät sekä Opetushallitus. Tietovarannon ylläpitäjänä toimii Opetushallitus. Tietovarannon niin sanotun luovutuspalvelun avulla henkilöt voivat tarkastella omia opintosuorituksiaan Oma Opintopolku –palvelun kautta ja viranomaiset saavat keskitetysti tarvitsemansa tiedot esimerkiksi tilastointiin tai rahoitukseen yhdestä paikasta luotettavasti ja kustannustehokkaasti. Koski-tietovaranto edistää jatkuvaa oppimista tukemalla kansalaisia opintoihin hakeutumisessa, opintojen suorittamisessa, työmarkkinoille sijoittumisessa ja työnhaussa. Lisäksi se helpottaa opintoihin liittyvien etuuksien hakemista ja parantaa tietojen käytettävyyttä ja vähentää päällekkäistä tiedonsiirtoa. Tämä tehostaa viranomaisten toimintaa ja helpottaa kansalaisten sähköistä asiointia. Tietovarantoon voidaan tallentaa tietoja niin rajapinnan kautta automatisoidulla tiedonsiirrolla oppilaitoksen opintohallintojärjestelmästä kuin manuaalisesti erillisen käyttöliittymän kautta.

Vapaassa sivistystyössä voi suorittaa vapaatavoitteisia yleissivistäviä opintoja, joissa tarkoituksena ei ole tutkinnon suorittaminen. Osalla vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjistä on vapaan sivistystyön ylläpitämisluvan lisäksi järjestämislupa sellaiseen koulutusmuotoon, jossa voi suorittaa tutkintoja tai niiden osia. Esimerkiksi noin 60 prosentilla kansanopistoista on myös muita koulutuksen järjestämisen tehtäviä, ja monelle kansanopistolle Koski-tietovaranto on muun kuin vapaan sivistystyön koulutuksen osalta ennestään tuttu siten, että opistoista 37 % tekee jo nyt tiedonsiirtoja Koskeen muiden koulutusmuotojen osalta. Sopimukseen perustuvien avointen korkeakouluopintojen osalta opiskelijan osaaminen rekisteröidään korkeakoulujen toimesta korkeakoulujen rekistereihin, joista tieto edelleen tallennetaan Koskeen. Vapaan sivistystyön vapaatavoitteisia, tutkintoon johtamattomia opintosuoritustietoja ei tällä hetkellä tallenneta Koski-tietovarantoon.

Tilastokeskuksen koulutustilastojen mukaan vapaana sivistystyönä järjestettyyn aikuiskoulutukseen osallistui 1,6 miljoonaa opiskelijaa vuonna 2018. Luku sisältää kaikki koulutukset. Siten sama henkilö saattoi osallistua koulutukseen useamman kerran vuoden aikana. Kun sama henkilö otetaan opiskelijamäärässä huomioon vain kerran, netto-opiskelijamääräksi saadaan lähes 900 000 henkilöä. Opetustunteja kertyi vapaana sivistystyönä järjestetyssä koulutuksessa

vajaat 2,8 miljoonaa opetustuntia, mikä oli runsas puolet kaikista oppilaitosten tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunneista vuonna 2018.³ Koska aikuisväestön koulutuksesta näin suuri osa toteutuu vapaassa sivistystyössä, ei nykyistä tilannetta, jossa vapaassa sivistystyössä saavutettua osaamista ei tallenneta Koski-tietovarantoon, voida pitää toivottavana.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saada vapaassa sivistystyössä hankittu vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukainen, muu kuin tutkintotavoitteinen osaaminen näkyväksi säätämällä mahdolliseksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa hankitun osaamista kuvaavien suoritustietojen vieminen Koski-tietovarantoon. Vapaassa sivistystyössä järjestettävä vapaatavoitteinen tutkintoon johtamaton opiskelu tuo osallistujille monenlaista työelämässä ja vapaa-ajalla tarvittavaa osaamista, jonka tunnistamista ja tunnustamista tulisi helpottaa ja parantaa. Esityksellä toteutetaan tavoitetta osaamisperusteisuuden ulottamisesta läpi koulutusjärjestelmän ja edistetään jatkuvaa oppimista opiskelijan tarpeista lähtien.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille säädetään valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa mahdolliseksi tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja Koski-tietovarantoon. Tallennettavat tiedot olisivat opiskelijan suorittama koulutus, koulutuksen laajuus opintopisteinä, koulutuksen päättymisaika sekä opiskelijan osaamisen arviointi.

Tallentaminen edellyttäisi, että oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutuksen opiskelijoille, määritellyt koulutuksen laajuuden opintopisteinä, kuvannut koulutuksen osaamisperusteisesti sekä arvioinut opiskelijan suorituksen suhteessa kuvaukseen. Tallennettavien vapaatavoitteisten koulutusten määrittelemisestä opintopisteinä ja opiskelijan osaamisen arvioinnista ehdotetaan säädettäväksi vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa.

Tallentaminen edellyttäisi myös opiskelijan pyyntöä oppilaitoksen ylläpitäjälle. Tallentamisen jälkeen henkilö voisi itse hallinnoida tietovarannossa olevia tietoja Opetushallituksen Oma opintopolku -palvelussa. Palvelussa henkilö voisi antaa suostumuksen tietojen luovuttamiseen muodostamalla palvelussa esimerkiksi työnantajalle lähetettävän linkin tietovarannossa oleviin opintosuorituksiinsa. Jos opiskelija ei halua luovuttaa tietoja mihinkään, tiedot olisivat vain henkilön itsensä ja tiedot tallentaneen oppilaitoksen ylläpitäjän ja tietovarannon ylläpitäjän Opetushallituksen saatavilla. Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa olevat muut luovutuspykälät, kuten viranomais- ja tilastointikäyttö, suljettaisiin pois.

Vapaatavoitteisten koulutustietojen tallentamiseen ei ole haluttu ehdottaa lakisääteistä velvoitetta vapaan sivistystyön vapaasta luonteesta johtuen. Vapaassa sivistystyössä ei myöskään ole henkilöperusteista tiedonkeruuta eikä valtionosuusrahoitus perustu opiskelijamääriin, mikä erottaa sen muista koulutusmuodoista. Tämä tarkoittaa sitä, ettei opiskelijoiden läsnäoloa ja koulutuksen suorittamista välttämättä seurata ja opintosuoritusta arvioida samalla tavalla kuin

³ Suomen virallinen tilasto: Oppilaitosten aikuiskoulutus [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-4535. 2018. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 2.10.2020]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/oiop/2018/oiop_2018_2019-12-12_tie_001_fi.html

muissa koulutusmuodoissa. Tästä seuraa myös se, että esitettyä uudistusta ei ehdoteta toteutettavaksi viranomaistarpeista lähtien, vaan uudistuksella tavoitellaan opiskelijan edun toteutumista osaamisen näkyväksi tekemisen kautta. Välillisesti lakimuutoksesta hyötyisivät myös muut oppilaitokset ja työelämä. Uudistus edistäisi jatkuvaa oppimista ja näin ollen myös yhteiskunnan etua.

Lisäksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi oppilaitoksen ylläpitäjälle velvollisuus tallentaa esityksessä ehdotettavat tiedot oppivelvollisuuslain (/) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan. Kyseistä koulutusta koskevaa tallentamisvelvollisuutta ei ollut oppivelvollisuuden laajentamista koskevassa hallituksen esityksessä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Valtion vuoden 2020 talousarvion momentilta 29.10.20 (perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot) on aiemmin osoitettu Opetushallitukselle yhteensä 204 000 euron määräraha vuosille 2020—2021 Opetushallituksen yhteiskäyttöisten palveluiden kehittämiseen, jotta vapaan sivistystyön vapaatavoitteiset, tutkintoon johtamattomat opintosuoritukset olisi mahdollista tallentaa Koski-tietovarantoon. Määrärahaa mahdollisesti edelleen kasvatetaan. Uudistuksella on arvioitu olevan noin 42 000 euron vuosittainen pysyviä menoja lisäävä vaikutus Opetushallitukselle tietovarannon ylläpitoon, mikä tullaan huomioimaan opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämismäärärahmomentilla 29.10.20.

Esityksen mukaisesta tietojen tallentamisesta ei arvioida syntyvän oppilaitosten ylläpitäjille merkittäviä kustannuksia. Vapaatavoitteisten koulutusten tietojen tallentaminen olisi oppilaitoksen ylläpitäjälle vapaaehtoista. Oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentin mukaista koulutusta järjestävät puolestaan vain muutamat kansanopistot ja tietojen tallentaminen liittyy niille jo oppivelvollisuuslaissa säädettyihin oppivelvollisen ohjaus- ja valvontavastuuta koskeviin tehtäviin. Tallentamiseen voisi käyttää Opetushallituksen tarjoamaa maksutonta käyttöliittymää. Käyttöliittymän käyttäminen on tallentajalle maksutonta, mutta voi aiheuttaa jonkin verran lisääntyvää työajan käyttöä ja näin ollen vähäisiä henkilöstökustannuksia.

Oppilaitosten kustannuksiin ei näin ollen osoiteta lisärahoitusta vapaan sivistystyön valtionosuusjärjestelmän kautta. Oppilaitosten osaamisen tunnistamista ja tunnustamista tukevaa ja Koski-tietovarannon käyttöönottoa helpottavaa työtä pyritään edistämään Opetushallituksen järjestämän henkilöstökoulutuksen ja valtionavustushakujen kautta. Lisäksi vapaan sivistystyön oppilaitoksia ja uudistuksen toteuttamista voidaan tukea valtakunnallisesti opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksilla vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen kehittämishankkeisiin.

Mikäli oppilaitoksen ylläpitäjä haluaa käyttää tallentamiseen rajapintaa, voi oppilaitosten ylläpitäjille aiheutua kustannuksia opintohallintojärjestelmien kehittämisestä siten, että niistä voidaan viedä tietoja rajapinnan avulla Koski-tietojärjestelmään. Opetus- ja kulttuuriministeriön alkuvuonna 2020 tekemän selvityksen mukaan oppilaitoksen ylläpitäjillä on käytössä ainakin 14 eri opintohallintojärjestelmää. Tästä syystä opintohallintojärjestelmiä koskevia kustannuksia on vaikeaa arvioida. Osa oppilaitoksista, kuten 37 % kansanopistoista, tekee jo nyt siirtoja Koskeen muiden koulutusmuotojen osalta, joten järjestelmäkehityksen ei arvioida aiheuttavan suuria kustannuksia heille. Mikäli rajapintaa ei vielä ole toteutettu, sen kehittämisen kustannukset koulutuksen järjestäjää kohden voivat vaihdella vähäisestä kohtuullisiin, minkä lisäksi järjestelmätoimittaja voi veloittaa rajapinnan ylläpidosta jatkuvaa korvausta. Kustannukset riippuvat muun muassa opintohallintojärjestelmän rakenteesta, kuinka haastavaksi sen kehittäminen

osoittautuu sekä järjestelmätoimittajan järjestelmän kehittämistä ja ylläpitoa koskevista hinnoitteluperusteista järjestelmätoimittajan ja oppilaitoksen ylläpitäjän välisessä sopimuksessa. Niihin opintohallintojärjestelmiin, jotka ovat vain harvojen ylläpitäjien käytössä, ja joita ei ole aiemmin kehitetty Koski-tietovarantoon yhteensopiviksi muissa koulutusmuodoissa, ei liene tarkoituksenmukaista eikä kustannustehokasta kehittää rajapintaa Koski-tietovarantoon varten. Tällaisessa tapauksessa ylläpitäjä voi tallentaa tietoja Koski-tietovarantoon erillisen käyttöliittymän kautta manuaalisesti ja maksutta.

Oppilaitoksen ylläpitäjä voi vaikuttaa kustannusten syntyymiseen myös siten, että se voisi päättää, mistä lähtien se lain voimaantulon jälkeen alkaa tarjota opiskelijoille tietojen tallentamista Koski-tietovarantoon. Työmäärää ja kustannuksia olisi mahdollista tasata pidemmällä aikavälillä siten, että kaikkea koulutusta, joka tukisi jatkuvaa oppimista ja joka siksi olisi tarkoituksenmukaista tallentaa Koski-tietovarantoon, ei tarvitsisi alkaa tallentaa tietovarantoon samanaikaisesti. Ylläpitäjä voisi porrastaa koulutustarjontansa muuttamista osaamisperusteiseksi ja alkaa tarjota opintosuoritustietojen tallentamista koulutus kerrallaan, mikä mahdollistaisi toiminnan joustavan kehittämisen ylläpitäjän taloustilanteen puitteissa.

4.2.2 Viranomaisvaikutukset

Vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät

Vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät ovat hyvin eri kokoisia eri puolilla Suomea, minkä takia myös niiden henkilö- ja taloudelliset resurssit sekä valmiudet aloittaa tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon vaihtelevat. Uudistuksen vapaaehtoisuus ylläpitäjille ja aikataulun joustavuus mahdollistaisivat sen, että ylläpitäjä voisi parhaaksi arvioimassaan aikataulussa ja osissa alkaa tarjota opiskelijoille tietojen tallentamista Koski-tietovarantoon. Vapaaehtoisuus ja joustava aikataulu mahdollistaisivat myös sen, että ylläpitäjillä olisi paremmat mahdollisuudet vertaisoppimiseen, yhteiskehittämiseen ja yhteistyöhön, jotta uudet toimintatavat saataisiin sisällytettyä osaksi oppilaitosten toimintaa.

Tietojen tallentaminen edellyttäisi, että koulutus on osaamisperusteisesti kuvattu ja arvioitu. Osassa vapaan sivistystyön koulutuksia koulutuskuvaukset laaditaan jo nykyisin osaamisperusteisesti ja arvioidaan opiskelijan osaaminen, kun taas osassa oppilaitoksista tästä ei ole aiempaa kokemusta. Ylläpitäjille voi aiheutua joitakin ylimääräisiä henkilöstökustannuksia toiminnan kehittämisestä ja sopeuttamisesta osaamisperusteiseksi. Väliaikaisia kustannuksia aiheutuisi koulutuksen osaamistavoitteiden laatimista ja arviointia käsitteleviin henkilöstökoulutuksiin ja kokouksiin osallistumisesta ja sijaisten rekrytoimisesta sekä mahdollisesti kouluttajien, konsulttien ja määräaikaisen projektihenkilöstön palkkaamisesta. Opetushallitus järjestää vapaan sivistystyön oppilaitosten asiantuntijoille kaksi puolen päivän koulutustilaisuutta osaamisperusteisuudesta ja osaamisen arvioinnista sekä laatii arviointioppaan oppilaitosten toiminnan kehittämisen tueksi ja koulutusten muuttamiseksi osaamisperusteisiksi. Koulutuksiin liittyviä kustannuksia on osittain pyritty korvaamaan Opetushallituksen vapaan sivistystyön henkilöstökoulutuksia koskevista hauista myönnettävillä avustuksilla.

Vapaasta sivistystyöstä tallennettavien vapaatavoitteisten tietojen osalta on ehdotettu säädettäväksi, että opiskelijan osaaminen on arvioitava. Osaamisen arvioinnista ei ole aiemmin säädetty vapaan sivistystyön osalta. Opiskelijan arviointi on perustunut opiskelijan pyyntöön eikä se ole ollut opetuksessa automaattinen lähtökohta. Sama lähestymistapa säilyisi jatkossakin, eli opiskelijan olisi edelleenkin ilmaistava tahtonsa tulla arvioiduksi. Osaamisen arviointiin voisi hakea muutosta siten kuin vapaasta sivistystyöstä annetun lain 25 k §:ssä säädettäisiin. Pykälän mukaan ”opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta.”

On mahdollista, että kiinnostus arviointien pyytämiseen ja niiden uusimiseen nousee uuden sääntelyn myötä.

Ylläpitäjien työmäärän arvioidaan vähenevän siltä osin, kuin opiskelijan ei tarvitse pyytää oppilaitoksesta perinteistä todistusta opintasuorituksesta saadakseen osaamisensa tunnistetuksi ja tunnustetuksi toisessa oppilaitoksessa tai työelämässä. Toisaalta uudesta tietojen tallentamiseen liittyvästä pyynnöstä, sen tiedonhallinnasta ja muutoksenhausta arvioidaan koituvan vähäisiä henkilötyökustannuksia.

Tietojen tallentaminen tietovarantoon edellyttäisi opiskelijan pyyntöä. Koska pyyntö on tallentamisen edellytys, olisi oppilaitoksen ylläpitäjällä osoitusvelvollisuus siitä, että pyyntö on annettu. Tämän vuoksi pyyntöjä ei suositella otettavaksi vastaan suullisesti, vaan kirjallisesti joko paperilla tai sähköisenä siten, että pyynnön tekijä voidaan tunnistaa. Alaikäisten opiskelijoiden osalta tallentamiseen tulisi lisäksi saada huoltajan tai muun laillisen edustajan hyväksyntä. Pynnön ja mahdollisen hyväksynnän osoittavia asiakirjoja olisi säilytettävä pysyvästi.

Vapaan sivistystyön vapaatavoitteisten koulutusten tiedot eivät olisi tietovarannossa muiden kuin tiedot tallentaneen oppilaitoksen käytettävissä ilman opiskelijan Oma opintopolku -palvelussa tekemää suostumusta tietojen luovutukseen. Tämä edellyttäisi uudenlaista tiedottamista sekä vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, jossa osaaminen hankitaan, että myös muissa oppilaitoksissa, joissa osaaminen on tarkoitus tunnistaa ja tunnustaa.

Opetushallitus

Sekä vapaan sivistystyön vapaatavoitteisten koulutusten tietojen sekä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentin mukaisten koulutusten tietojen osalta Opetushallitus tekee tietovarantoon uusia tietoja varten tietomallin, jonka mukaisesti oppilaitoksen ylläpitäjä tallentaa tiedot. Tietojen tallentamista varten tehdään rajapinta automaattista tallentamista varten sekä käyttöliittymä tietojen manuaalista tallentamista varten. Jatkossa tietoja olisi ylläpidettävä osana tietovarantoa.

Muut viranomaiset

Vapaasta sivistystyöstä tallennettavien vapaatavoitteisten tietojen osalta on ehdotettu säädettäväksi, että opiskelijan osaaminen on arvioitava. Arviointiin voisi hakea muutosta siten kuin vapaasta sivistystyöstä annetun lain 25 k §:ssä säädettäisiin. Pykälän mukaan ”opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.” Aluehallintovirastoille ei arvioida syntyvän tästä johtuen suurta lisätyötä.

Koska tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon olisi ylläpitäjälle vapaaehtoista, ei vapaan sivistystyön vapaatavoitteisten koulutusten tiedoista muodostuisi kattavaa tietokantaa, jota olisi tarkoituksenmukaista hyödyntää tilastoinnissa tai päätöksenteon tukena. Tietoja ei myöskään voitaisi luovuttaa tietovarannosta muutoin kuin opiskelijan itsensä palvelussa antaman suostumuksen perusteella. Etuuksia käsittelevät viranomaiset eivät myöskään pääsisi tarkastelemaan opiskelijan opintasuoritustietoja tietovarannosta lain nojalla, vaan tämä edellyttäisi opiskelijan palvelussa antamaa suostumusta tai sitä, että opiskelija pyytää oppilaitoksesta todistuksen kuten tällä hetkellä toimitaan. Viranomaisten ei näin ollen arvioida hyötyvän tietovarantoon tallennetuista vapaatavoitteisten opintojen tiedoista merkittävästi.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Opiskelijalle, tallennettuja tietoja jatkohyödyntävälle oppilaitokselle tai työelämän edustajalle esitetyllä vapaatavoitteisten koulutustietojen tallentamisella arvioidaan olevan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Tiedot ovat ilmaiseksi ja nopeasti opiskelijan käytettävissä ajasta ja paikasta riippumatta, mikä edistää luotettavan tiedon saatavuutta, saavutettavuutta ja oikeutta omaan dataan. Esityksellä edistetään jatkuvaa oppimista tukemalla kansalaisia opintojen suorittamisessa, työmarkkinoille sijoittumisessa ja työnhaussa mahdollistamalla vapaassa sivistystyössä hankittua osaamista kuvaavien suoritustietojen vieminen Koski-tietovarantoon. Niin ikään esityksellä edistetään tavoitetta koota opintosuoritus- ja tutkintotiedot kaikilta koulutusasteilta Koski-tietovarantoon, jolloin kansalaiset saavat keskitetysti tarvitsemansa tiedot yhdestä paikasta luotettavasti ja kustannustehokkaasti.

Koski-tietovarannossa olevien tietojen hyödyntäminen Oma Opintopolku –palvelun kautta perustuu ajatukseen digitaalisten palveluiden käytöstä ajasta ja paikasta riippumatta. Ajasta ja paikasta riippumattomuus auttaa ainakin ruuhkavuosia eläviä perheellisiä, vuorotyötä tekeviä ja muita väestöryhmiä, jotka eivät voisi asioida oppilaitoksessa tavanomaisina aukioloaikoina. Uudistuksen myötä liikkumisrajoitteiset henkilöt pääsevät käsiksi omiin vapaassa sivistystyössä hankittuihin opintosuoritustietoihinsa Oma Opintopolku –palvelussa nykyistä helpommin tilanteissa, joissa oppilaitos ei ole (helposti) saavutettava. Paikasta riippumattomuus auttaa myös niitä, jotka eivät terveydentilan takia voisi asioida oppilaitoksessa.

Jos opiskelijalla ei ole pääsyä digitaalisiin palveluihin laitteiden, tietoliikenneyhteyksien tai tarvittavan osaamisen puuttumisen takia, tai jos opiskelija ei halua käyttää digitaalisia laitteita tai palveluita, tällä on mahdollisuus saada todistus omasta osaamisesta oppilaitoksesta kuten tälläkin hetkellä. Tarvittaessa opiskelija pääsee käsiksi Koski-tietovarannon tietoihin Oma Opintopolku -palvelussa asioimalla kirjastossa tai julkisessa yhteispalvelupisteessä.

Oma Opintopolku -palvelu ei nykyisessä versiossa täytä digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) mukaisia saavutettavuusvaatimuksia, mutta esitetyn lain voimaantuloon mennessä palvelusta on avautunut uusi versio, joka täyttää saavutettavuusvaatimukset. Sen myötä arvioidaan vapaassa sivistystyössä saavutetun osaamisen olevan paremmin myös vammaisten henkilöiden saavutettavissa ja hyödynnettävissä. Oma Opintopolku on tarjolla suomen, ruotsin ja englannin kielillä, mutta ei esimerkiksi saamen kielellä.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä sukupuoli-, tasa-arvo- tai yhdenvertaisuusvaikutuksia.

4.2.4 Tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutukset

Esityksessä ehdotetaan uusia säännöksiä lakiin valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä ja sen 2. luvun mukaiseen tietovarantoon. Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat tällä hetkellä koulutuksen ja opetuksen järjestäjät sekä Opetushallitus. Esityksessä ehdotetaan uusiksi yhteisrekisterinpitäjiksi vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiä. Tietovarannon tiedot koskevat tällä hetkellä esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen koulutuksen tietoja. Esityksen 9 a §:ssä / 9 d §:ssä ehdotetaan uusiksi tallennettaviksi tiedoiksi vapaan sivistystyön vapaatavoitteisten koulutusten tietoja. Tallentamisen edellytyksenä olisi esityksessä kuvatulla tavalla se, että oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija pyytää tietojen tallentamista. Vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin lisättäisiin tallennettaville tiedoille määritelmät, kuinka koulutuksen laajuus määritellään opintopisteinä ja koulutus on osaamisperusteisesti kuvattu ja opiskelijan osaami-

nen arvioitu. Lisäksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi oppivelvollisuuskoulutukseen liittyvä tallentamisvelvollisuus oppivelvollisuuslain (/) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoista.

Esitykseen liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluisi yleisen tietosuoja-asetuksen (luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679) ja sitä täsmentävän ja täydentävän kansallisen tietosujalain (1050/2018) soveltamisalaan. Kun on kyse tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä, kansallinen erityislainsäädäntö on mahdollista silloin, kun tietosuoja-asetus nimenomaisesti jättää jäsenvaltioille kansallista sääntelyliikkumavaraa. Kansallista sääntelyliikkumavaraa liittyy useaan tietosuoja-asetuksen artiklaan.

Sääntelyliikkumavaraa voidaan ensinnäkin käyttää, kun henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli silloin, kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Kyseisen artiklan 3 kohdan mukaan c alakohdassa tarkoitettuna käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Käsillä olevassa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi valtakunnalliseen opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin uusi 9 a / 9 d §, joka kertoisi millä edellytyksillä oppilaitoksen ylläpitäjälle syntyy tietosuoja-asetuksen näkökulmasta lakisääteinen velvollisuus tallentaa vapaatavoitteisten koulutusten tietoja Koski-tietovarantoon. Velvollisuus syntyy, jos oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija pyytää tietojen tallentamista. Kyseinen 9 a / 9 d § toimisi oppilaitosten ylläpitäjien suorittaman henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena. Laissa käytettäisiin opiskelijan tahdonilmaisesta termiä *pyytämisen* sen selkeyttämiseksi, että kyseessä ei olisi tietosuoja-asetuksen mukainen suostumusperusteinen henkilötietojen käsittely.

Vastaavasti myös 9 a §:n ehdotettava lisäys oppivelvollisuuskoulutukseen liittyvästä tallentamisesta perustuisi lakisääteiseen velvoitteeseen. Velvoite kyseisen koulutuksen järjestämiseen ja sitä myötä tietojen käsittelyyn juontaa juurensa oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentista ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 20 §:n 2 momentista.

Tietovarantoa ylläpitävän Opetushallituksen suorittama vapaan sivistystyön henkilötietojen käsittely olisi vähäistä ja liittyisi ylläpitäjän tehtäviin, kuten siihen, että se tarkistaisi, onko tietojen tallentaminen teknisesti onnistunut ja kuinka paljon tallentamisen mahdollisuutta on hyödynnetty. Tämä käsittely perustuisi Opetushallituksen lakisääteisiin velvoitteisiin eli valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 5 ja 30 pykälisiin. Tämän käsittelyn lainmukaisuutta arvioitaisiin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan kautta.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti perusvaatimuksena tällaiselle lainsäädännölle on, että sen on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja sen on oltava oikeasuhtainen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Lisäksi kansallisen erityissääntelyn on oltava selkeää, täsmällistä ja sen soveltamisen on oltava ennakoitavaa. Ottaen huomioon tietosuoja-asetuksen suoran sovellettavuuden sekä perustuslakivaliokunnan lailla säätämistä koskevan viimeaikaisen tulkintakäytännön (ks. erityisesti PeVL 14/2018 vp), erityissääntely tulisi rajoittaa vain välttämättömimpään. Ehdotettavan oppilaitoksen ylläpitäjien tietojen käsittelyä koskevan sääntelyn voidaan katsoa täyttävän yleisen edun mukaisen tavoitteen, sillä se mahdollistaa vapaassa sivistystyössä hankitun osaamisen tunnustamisen yksilölle sekä laajemmin yhteiskunnassa. Sääntelyä voidaan pitää oikeasuhtaisena sillä tavoiteltuun päämäärään nähden ottaen huomioon rekisteröidyn pyynnön tietojen tallentamiseen sekä sen, että tallennettavat koulutustiedot olisivat jo valmiiksi oppilaitoksen ylläpitäjän tiedossa. Oikeasuhtaisuuden arvioinnissa

on huomioitava, jos rekisteröity on lapsi⁴. Tietojen tallentamista koskevalle pyynnölle tulisikin alaikäisten rekisteröityjen osalta olla lisäksi lapsen huoltajan tai tämän laillisen edustajan hyväksyntä.

Esityksessä ei lähtökohtaisesti ehdoteta käsiteltäväksi tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. On kuitenkin mahdollista, että henkilön osallistuminen esimerkiksi päihteistä irti pääsemiseen tai parisuhteen hoitamiseen liittyvälle vapaatavoitteiselle kurssille voi antaa henkilön yksityiselämästä epäsuoria vihjeitä, joita henkilö ei haluaisi julkisesti nähtäville. Jokin kurssitieto voi antaa epäsuoran vihjeen myös henkilön poliittisista mielipiteistä tai uskonnollisesta tai filosofisesta vakaumuksesta. Tämän vuoksi onkin ehdotettu, että tietojen tallentaminen tietovarantoon olisi sidottu henkilön itsensä tekemään pyyntöön. Ketään henkilöä ei velvoitettaisi tallentamaan vapaassa sivistystyössä suorittamiaan kursseja tietovarantoon.

Oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentin mukainen koulutus olisi käytännössä suunnattu vain maahanmuuttajille ja näin tätä koulutusta koskeva osallistumistieto voisi kertoa henkilön maahanmuuttajataustasta. Koska tieto ei kuitenkaan tarkemmin kerro henkilön etnisestä alkuperästä, ei tiedon arvioida kuuluvan erityiseen henkilötietoryhmään.

Opiskelijan tahtotilan tietojen tallentamiseen selvittäisi koulutuksen järjestävä oppilaitoksen ylläpitäjä. Oppilaitoksen ylläpitäjä tallentaisi tiedot tietovarantoon opintohallintojärjestelmän rajapinnan kautta automatisoidulla tiedonsiirrolla tai manuaalisesti Opetushallituksen käyttöliittymän avulla. Tallentamisen jälkeen henkilö voisi itse hallinnoida tietovarannossa olevia tietoja Opetushallituksen Oma opintopolku-palvelussa. Palveluun kirjautuminen vaatii vahvaa tunnistautumista. Palvelussa henkilö voisi antaa suostumuksen tietojen luovuttamiseen muodostamalla palvelussa esimerkiksi työnantajalle lähetettävän linkin tietovarannossa oleviin opintosuorituksiinsa. Palvelussa voi myös poistaa linkin käytöstä. Henkilö voi antaa palvelussa myös suostumuksensa tietojen luovuttamiseen kolmannelle osapuolelle, jonka kanssa Opetushallituksella on tietojenluovutussopimus. Mikäli mihinkään luovutukseen ei suostuta, tiedot olisivat vain henkilön itsensä, tiedot tallentaneen oppilaitoksen ylläpitäjän ja tietovarannon ylläpitäjän Opetushallituksen saatavilla. On huomioitava, että tietoihin voi kuitenkin kohdistua viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 13 §:n 2 momentin mukainen tietopyyntö. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Pyynnön sekä alaikäisten rekisteröityjen osalta huoltajien hyväksynnän dokumentoinnin ja tietojen tallentamiseen liittyvät tehtävät aiheuttanevat monen vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjän tiedonhallintaan muutoksia. Oppilaitoksen ylläpitäjän olisi säilytettävä tietojen tallentamista koskeva pyyntö ja mahdollinen hyväksyntä pysyvästi, jotta se voisi osoittaa tietojen tallentamisen perustuneen niihin. Jos oppilaitoksen ylläpitäjän toiminta lakkaa, pyynnöt ja mahdolliset hyväksynnät olisi siirrettävä Opetushallituksen säilytettäväksi, osana valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 5 §:n 3 momentissa kuvattuja tehtäviä.

Sekä vapaan sivistystyön vapaatavoitteisten koulutusten tietojen sekä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentin mukaisten koulutusten tietojen osalta Opetushallitus tekee tietovarantoon uusia tie-

⁴ HE 9/2018 vp., s. 79—80.

toja varten tietomallin, jonka mukaisesti oppilaitoksen ylläpitäjä tallentaa tiedot. Tietojen tallentamista varten tehdään rajapinta automaattista tallentamista varten sekä käyttöliittymä tietojen manuaalista tallentamista varten. Jatkossa tietoja olisi ylläpidettävä osana tietovarantoa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Velvoittava tallentaminen

Esitystä valmisteltaessa on pohdittu, voisiko vapaatavoitteisten tietojen tallentaminen olla oppilaitosten ylläpitäjille velvoittavaa. Riskinä on kuitenkin nähty, että kaikilla ylläpitäjillä ei olisi osaamisperustaisuuteen ja tallentamiseen tarvittavia resursseja ja osaamista, mikä voisi johtaa oppilaitosten yhdistymisiin ja jopa lakkauttamisiin. Riskinä velvoittavuudessa on myös nähty se, että jos opiskelijat eivät haluaisi koulutuksen arviointia ja tietojen tallentamista Koski-tietovarantoon, he jättäisivät osallistumatta koulutukseen. Tällä olisi kielteisiä vaikutuksia opistojen koulutustarjontaan, heikommassa asemassa oleville tarjottavien koulutusten ja tuen saatavuuteen sekä ylläpitäjän taloutteen koulutusmaksujen määrän vähenemisenä. Koska vapaassa sivistystyössä ei ole yhteismitallisia ja samansisältöisiä koulutuksia, vaan kukin ylläpitäjä päättää koulutuksistaan itse, olisi myös lainsäädännöllisesti haastavaa, ellei mahdotonta säätää, minkä koulutusten tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon säädettäisiin kaikkia ylläpitäjiä velvoittavaksi.

Esitystä laadittaessa on keskusteltu vaihtoehdosta, jossa Kelan opintotukeen oikeuttavat, vapaassa sivistystyössä hankitut opintosuoritukset olisi tallennettava Koski-tietovarantoon ja jossa Kelalle säädettäisiin oikeus saada kyseiset tiedot tietovarannosta. Tällöin muutoksesta olisi säädetty kaikkia vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjiä velvoittavasti. Muutosta ei kuitenkaan ole esitetty näin edellä mainituista syistä. On kuitenkin mahdollista, että käsillä oleva uudistus ja vapaaehtoinen tallentamisen aloittaminen osaltaan kehittää oppilaitosten ylläpitäjien valmiutta myös velvoittavampaa ja muun muassa Kelaa hyödyttävää tietojen tallentamista kohden.

Henkilötietojen käsittelyn perusteet

Esityksen valmistelussa on punnittu erilaisia vaihtoehtoja henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteeksi. Koska tallentamisvelvoitteen syntyminen edellyttää sekä oppilaitoksen ylläpitäjän päätöstä että opiskelijan pyyntöä, pohdittiin aluksi, että oppilaitosten henkilötietojen käsittely rakentuisi opiskelijan antamalle suostumukselle. Koska suostumus ei tietosuoja-asetuksen mukaan sisällä kansallista liikkumavaraa, ei tällä vaihtoehdolla voitu edetä, sillä Koski-tietovaranto edellyttää, että tietovarantoon tallennettavista tiedoista on säädettävä laissa.

Toiseksi pohdittiin vaihtoehtoa, jossa käsittelyperusteena olisi yleinen etu ja suostumus toimisi suojatoimena. Vastaava ratkaisu on omaksuttu niin sanottua Koronavilkkua koskevassa tartuntatautilain (1227/2016) 4 a luvussa. Tämä ei kuitenkaan ollut tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa käydyn keskustelun perusteella hyvänä pidettävä ratkaisu, vaan parempana pidettiin, että rekisteröity voisi nojata asetuksessa säädettyyn vastustamisoikeuteen ja oikeuteen tulla unohdetuksi. Yleiseen etuun ei kuitenkaan voitu perustaa käsittelyä, sillä tietosuojalain (1050/2018) 4 §:n perusteluissa tuodaan selkeästi ilmi, että yksityisoikeudellinen yhteisö, joka toteuttaa julkista hallintotehtävää, ei voi perustaa käsittelyään yleiselle edulle (HE 9/2018 vp, s.80). Kaikkia vapaan sivistystyön oppilaitoksien ylläpitäjiä ei voida pitää viranomaisina, joten tämän käsittelyperustevaihtoehdon katsottiin sulkeutuneen pois.

6 Lausuntopalaute

Tulossa lausuntokierroksen jälkeen.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

2 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että lakia sovellettaisiin jatkossa myös koulutukseen, josta säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa. Momentin 2 kohdan viittaus lukiolakiin ja 3 kohdan viittaus ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Ehdotetun 7 kohdan mukaan lakia sovellettaisiin vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen. Momentin 1 ja 4–6 kohdat vastaisivat voimassa olevaa säännöstä.

Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon nimi muutettaisiin lisättävien koulutusten myötä lyhyempään muotoon opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin tätä koskeva muutos.

Pykälän 3 momentti poistettaisiin, koska se sisältää tarpeettomat viittaukset jo kumottuun henkilötietolakiin ja yhä voimassa olevaan julkisuuslakiin. Henkilötietojen käsittelyn lainsäädännöllinen ympäristö on muuttunut EU:n yleisen tietosuojasetuksen ja sitä täydentävän tietosuojalain ja tiedonhallintalain myötä, eikä viittaaminen yleislainsäädäntöön ole enää tarpeellista ja ajankohtaista.

3 §. Oppijanumero ja oppijanumerorekisteri. Pykälän 1 momentissa säädettyä oppijanumeron käyttötarkoitusta laajennettaisiin niin, että myös vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjä voisi käyttää oppijanumeroa pykälässä mainituissa laeissa tarkoitettuja tehtäviä toteuttaessaan. Oppijanumeroa voisi jatkossa käyttää henkilön yksilöintiin myös vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä toteuttaessa.

2 luku Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto

Lain 2 luvun otsikko muutettaisiin vastamaan perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valtakunnalliselle tietovarannolle ehdotettavaa uutta nimeä *opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto*.

4 §. Tietovarannon käyttötarkoitus. Pykälän 1 momentti muutettaisiin vastaamaan tietovarannon uutta nimeä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan edellä tässä pykälässä säädetyistä poiketen henkilö päättäisi itse 9 a §:ssä / 9 d §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttötarkoituksesta. Tarkoitus on, että rekisteröity hallinnoisi itse uuden 9 a §:n / 9 d §:n mukaisten tietojen luovuttamista voimassa olevan 29 §:n 5 momentin nojalla. Määrättyä käyttötarkoitusta tiedoille ei olisi säädetty. On kuitenkin oletettavaa, että henkilöt tulevat luovuttamaan vapaassa sivistystyössä saavutettua osaamista kuvaavia tietojaan käytettäväksi hyvin samankaltaisiin tarkoituksiin, kuin pykälän 1 momentissa on kuvattu.

5 §. Tietovarannon yhteisrekisteripitäjät ja vastuuden jako. Pykälän 1 momentissa säädetyiksi tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiksi lisättäisiin vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät.

Pykälän 2 momentissa säädetyn mukaisesti ne vastaisivat tallentamiensa tietojen täsmällisyydestä sekä rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen samoin kuin opetuksen ja koulutuksen järjestäjät nykyisin. Pykälän 2 momentissa olevaan mainintaan yleisestä tietosuoja-asetuksesta tehtäisiin lakitekniinen korjaus.

Pykälän 3 momentissa myös oppilaitoksen ylläpitäjän toiminnan lakkaamisen varalta säädettäisiin siitä, että kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen osalta rekisterinpitäjänä toimisi Opetushallitus, samoin kuin opetuksen ja koulutuksen järjestäjien osalta nykyisin.

6 §. Tietojen tallentaminen tietovarantoon. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin, että Opetushallitus voisi antaa tarkempia määräyksiä myös uuden 9 a §:ssä / 9 d §:ssä säädettyjen vapaan sivistystyön koulutuksen tietojen tietorakenteista.

9 a §. Vapaassa sivistystyössä järjestettyä oppivelvollisille suunnattua koulutusta koskevat tiedot. Oppivelvollisuuden laajentamista koskevassa esityksessä ehdotetaan lakiin uutta 9 a §:ää. Tässä esityksessä kyseiseen 9 a §:n ehdotetaan lisättäväksi, että tallentamisvelvollisuuden piiriin kuuluisi myös oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu koulutus. Kyseistä koulutusta koskevaa tallentamisvelvollisuutta ei ollut oppivelvollisuuden laajentamista koskevassa hallituksen esityksessä. Kyseisen 5 §:n 2 momentissa on kyse kansanopistossa järjestettävästä koulutuksesta, jossa noudatetaan kotoutumisen edistämistä annetun lain mukaisia aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa maahanmuuttajille tarkoitettua koulutuksen opetussuunnitelmasuosittelua. Tallentamisvelvollisuus kohdistuisi siis vain tätä oppivelvollisuuskoulutusta järjestäviin kansanopistoihin. Tallentamista tulisi määrittämään myös oppivelvollisuuden laajentamista koskevassa esityksessä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin ehdotettu uusi 9 c § ja 2 a luku koskien oppivelvollisuusrekisteriä.

9 a § / 9 d §. Vapaan sivistystyön koulutusta koskevat tiedot. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 a § / 9 d § vapaan sivistystyön koulutuksesta tallennettavista tiedoista. Tallennettavat tiedot voisivat olla tietoja, jotka täyttävät vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin ehdotetun 6 b §:n mukaiset vaatimukset, eli koulutuksen laajuus olisi määritelty opintopisteinä, se olisi kuvattu osaamisperusteisesti ja opiskelijan osaaminen olisi arvioitu. Ehdotetun 9 a §:n / 9 d §:n nojalla ei tallennettaisi vapaasta sivistystyöstä annetun lain 7 a luvun taikka oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentin mukaisia oppivelvollisuuskoulutukseen kuuluvia tietoja, vaan niin sanottujen vapaatavoitteisten opintojen tietoja. Oppilaitoksen ylläpitäjän olisi tallennettava kohtien 1–3 mukaiset tiedot, mikäli pykälässä säädetyt ehdot täyttyvät. Oppilaitoksen ylläpitäjän olisi ensinnäkin tullut päättää tarjota tietovarantoon tallentamista kaikille samaan koulutukseen osallistuville opiskelijoille. Toisena ehtona tallentamiselle olisi, että opiskelija pyytää tietoja tallennettavaksi. Pyyntö tulisi tehdä käytännössä jo koulutuksen alussa, jotta vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin ehdotettu arvioinnin edellytys täyttyy. Koska tallentaminen perustuisi pyyntöön, olisi oppilaitosten ylläpitäjien säilytettävä pyynnön ilmaisevat asiakirjat lähtökohtaisesti pysyvästi. Tallennettavia tietoja olisivat koulutuksen nimi, koulutuksen laajuus opintopisteinä, koulutuksen päättymispäivämäärä sekä opiskelijalle annettu osaamisen arviointi.

10 §. Tietojen luovuttaminen tietovarannosta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jolla suljettaisiin pois 1 ja 2 momenteissa säädetyt tietojen luovuttamista koskevat säännökset uuden 9 a §:n / 9 d §:n tietojen osalta. Uuden 9 a §:n / 9 d §:n mukaisten tietojen luovuttamista hallinnoisi rekisteröity itse voimassa olevan 29 §:n 5 momentin nojalla.

28 §. Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun tarkoitus ja luovutettavat tiedot. Pykälän 2 momentin 1 kohtaan päivitettäisiin tietovarannon uusi nimi sekä lisättäisiin luovutuspalvelusta

luovutettaviksi tiedoiksi myös uuden 9 a §:n / 9 d §:n mukaiset tiedot, joita voitaisiin luovuttaa suostumukseen perustuen siten kuin 29 §:n 5 momentissa säädetään.

29 §. Tietojen luovuttaminen palvelun avulla. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *6 momentti*, jonka mukaan edellä säädettyä 2 ja 4 momenttia ei sovelleta uuden 9 a §:n / 9 d §:n mukaisiin tietoihin. Uuden 9 a §:n / 9 d §:n mukaisten tietojen luovuttamista hallinnoisi rekisteröity itse voimassa olevan 29 §:n 5 momentin nojalla.

7.2 Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

6 b §. Opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuus ja arviointi. Vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *6 b §*. Pykälä koskisi opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon tallennettavia vapaatavoitteisten koulutusten tietoja, ei oppivelvollisuuskoulutukseen kuuluvien 7 a luvun mukaisten koulutusten taikka oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen koulutusten tietoja. Jotta vapaatavoitteisia koulutuksia voitaisiin tallentaa tietovarantoon, olisi koulutuksen laajuus määriteltävä opintopisteinä siten, että 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä. Koulutus olisi myös kuvattava osaamisperusteisesti. Käytännössä kuvaus tapahtuisi viemällä paikallinen opetussuunnitelma tai kurssi-suunnitelma Opetushallituksen ePerusteet-palveluun. Opiskelijan osaaminen olisi myös arvioitava suhteessa osaamisperustekuvaukseen. Kaikkia opiskelijoita ei lähtökohtaisesti arvioida, vaan oppilaitos tarjoaa siihen mahdollisuutta. Vähimmäisvaatimuksena on, että koulutuksessa saavutettu osaaminen on hyväksytty, eli opiskelijan osaaminen vastaa vähintään koulutuksen osaamisperusteisessa kuvauksessa olevaa tasoa. Arviointiasteikko on siis tällöin hyväksytty / hylätty. Mikäli oppilaitos päättää käyttää koulutuksessaan asteikkoarviointia, koulutuksen osaamisperusteisesta kuvauksesta tulee käydä ilmi, mitä arviointiasteikon arvosanaa osaamisen kuvaus vastaa. Opiskelijan arviointi tehdään soveltaen mitä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 25 g §:n 4 momentissa ja 25 k §:ssä on säädetty. Näitä pykälää ehdotetaan lisättäväksi lakiin osana oppivelvollisuuden laajentamista koskevaa esitystä. Mainitun 25 g §:n 4 momentin mukaan ”Opiskelijan osaamista arvioidaan vertaamalla sitä opetussuunnitelman perusteissa määrittäytyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan opetussuunnitelman perusteiden mukaiset vaatimukset ja tavoitteet.” Koska vapaatavoitteisissa koulutuksissa ei ole opetussuunnitelman perusteita, kyse on osaamisen arvioinnista suhteessa osaamisperusteiseen kuvaukseen. Mainitun 25 k §:n mukaan ”Edellä 25 g §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.”

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.8.2021. Tarkoituksena on, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti oppivelvollisuuden laajentamista koskevan esityksen muutosten kanssa, jolloin vapaan sivistystyön oppilaitoksissa järjestetyn koulutuksen suoritustietoja voitaisiin alkaa tallentaa Koski-tietovarantoon samasta päivämäärästä lähtien.

9 Toimeenpano ja seuranta

Oppilaitosten osaamisen tunnistamista ja tunnustamista tukevaa ja Koski-tietovarannon käyttöä helpottavaa työtä pyritään edistämään Opetushallituksen järjestämän henkilöstökoulutuksen ja valtionavustushakujen kautta. Lisäksi Opetushallitus järjestää vapaan sivistystyön

oppilaitosten asiantuntijoille kaksi puolen päivän koulutustilaisuutta osaamisperusteisuudesta ja osaamisen arvioinnista sekä laatii arviointioppaan oppilaitosten toiminnan kehittämisen tueksi ja koulutusten muuttamiseksi osaamisperusteisiksi.

Vapaan sivistystyön yhteistyöryhmä seuraa uudistusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen välisessä omistajaohjauksessa seurataan tietovarannon teknistä kehitystä.

10 Suhde muihin esityksiin

Eduskunnan käsiteltäväksi on annettu hallituksen esitys (173/2020 vp) oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Kyseisessä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia lakiin valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä. Edellä mainittu muutosesitys tulisi ottaa huomioon tämän ehdotuksen käsittelyssä. Tämän esityksen 2—6 ja 28 §:issä ehdotetaan osittain samoja muutosehdotuksia kuin edellä mainitussa oppivelvollisuusesityksessä. Myös 2. luvun otsikko on ehdotettu muutettavaksi molemmissa esityksissä samalla tavalla. Kyseiset oppivelvollisuusesityksen muutokset on esitetty tuleviksi voimaan 1.8.2021.

Oppivelvollisuuteen liittyvässä esityksessä lakiin on ehdotettu uusia pykälä 9 a—9 c ja tässä esityksessä esitetty 9 a § voisi näin siirtyä 9 d §:ksi. Niin ikään oppivelvollisuuteen liittyvässä esityksessä vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin on ehdotettu lisättäväksi uusi luku 7 a, jolloin tämän esityksen mukaista 9 a §:ä voisi täsmentää kursivoitulla tekstillä seuraavasti: ”...oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisessa *muussa kuin mainitun lain 7 a luvussa tarkoitetussa* koulutuksessa...”. Myös vapaasta sivistystyöstä ehdotettuun lakiin ehdotettu pykälämuutos viittaa osaltaan oppivelvollisuuden laajentamista koskevassa esityksessä ehdotettuihin uusiin pykäläin 25 g ja 25 k. **Rinnakkaisten esitysten vuoksi tässä esitysluonnoksessa on käytetty värejä helpottamaan esitysten välisen suhteen hahmottamista, ks. lisätiedot pykäläin yläpuolelta.**

Eduskunnan käsiteltäväksi on myös annettu hallituksen esitys (174/2020 vp) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta, jossa ehdotetaan muutettavaksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 111 § sekä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 5 § ja 11 §:n 2 momentti. Edellä mainittuja lainkohtia ehdotetaan muutettavaksi myös tässä hallituksen esityksessä ja ammatillista koulutusta koskeva esitys tulisi ottaa huomioon tämän esityksen käsittelyssä. Ammatillista koulutusta koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset esitetään tuleviksi voimaan 1.1.2021.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n 2 momentin sanamuoto ilmaisee, että yksilöitä ei saa asettaa eri asemaan ”ilman hyväksyttävää perustetta”. Yleinen yhdenvertaisuuslauseke tarkoittaa mielivallan kielltoa ja vaatimusta samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa (HE 309/1993 vp, s. 42). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti tulkintakäytännössään todennut, ettei perustuslain yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta voida johtaa tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (PeVL 11/2012 vp, s. 2, PeVL 1/2006 vp, s. 2, PeVL 15/2001 vp, s. 3). Valiokunta on eri yhteyksissä johtanut perustuslain yhdenvertaisuussäännöksistä vaatimuksen, että erottelut eivät saa olla mielivaltaisia, eivätkä ne saa muodostua kohtuuttomiksi ja perustelujen tulee ovat hyväksyttäviä.

Koska vapaan sivistystyön koulutuksia, pois lukien taiteen perusopetus, eivät ohjaa valtakunnalliset opintosuunnitelmat tai tutkintojen perusteet, ei eri oppilaitosten opiskelijoiden katsota olevan eriarvoisessa asemassa siitä johtuen, että jonkun oppilaitoksen koulutuksesta voi tallentaa tietoja tietovarantoon ja jonkun toisen oppilaitoksen koulutuksesta taas ei. Oppilaitosten tarjoamat opinnotkaan eivät ole vertailukelpoisia. Sen sijaan saman oppilaitoksen saman koulutuskokonaisuuden sisällä oppilaitoksen olisi tarjottava kaikille halukkaille mahdollisuus tietojen tallentamiseen.

Isoilla paikkakunnilla, jossa on useampia vapaan sivistystyön oppilaitoksia, opiskelija voisi olemassa olevan koulutustarjonnan puitteissa hakeutua opiskelijaksi sellaiseen oppilaitokseen, jossa ylläpitäjä tarjoaisi mahdollisuutta koulutuksen tietojen tallentamiseen Koski-tietovarantoon. Haja-asutusaleilla ja maaseudulla, joissa etäisyydet ovat pitkiä, kulkuyhteydet ovat heikompia, oppilaitosten koulutustarjonta tai ruotsinkielisen koulutuksen saatavuus, vähäisempää kaupunkiin verrattuna, opiskelijalla ei välttämättä ole samanlaista mahdollisuutta valita oppilaitosta. Tällöin opiskelija voisi esittää ylläpitäjälle toiveen siitä, että ylläpitäjä alkaisi tarjota tietojen tallennusmahdollisuutta Koski-tietovarantoon tulevaisuudessa. Opiskelija ei voisi vaatia tietojen tallentamista, jos ylläpitäjä ei ole päättänyt sitä tarjota ja jos muut esityksessä mainitut edellytykset eivät täyty. Tällöin opiskelija voisi saada paperisen todistuksen opintosuorituksistaan oppilaitoksesta, kuten tälläkin hetkellä. Paperisen todistuksen voisi edelleen saada myös opiskelija, joka on pyytänyt tietojensa tallentamiseen Koski-tietovarantoon.

Sivistykselliset oikeudet

Perustuslain 16 §:ssä säädetään sivistyksellisistä oikeuksista. Pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykviensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Säännös sisältää elinikäisen oppimisen periaatteen, mutta ei kuitenkaan subjektiivista oikeutta koulutukseen. Nyt ehdotettu sääntely edistää sivistyksellisten oikeuksien toteutumista, kun opiskelijan tunnustettu osaaminen voidaan tallentaa Koski-tietovarantoon. Esityksellä edistetään jatkuvaa oppimista tukemalla kansallisia opintojen suorittamisessa, työmarkkinoille sijoittumisessa ja työnhaussa mahdollistamalla vapaassa sivistystyössä hankittua osaamista kuvaavien suoritustietojen vieminen Koski-tietovarantoon.

Yksityiselämä ja henkilötietojen suoja

Lakiehdotus on merkityksellinen myös perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslakivaliokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuojasetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuojasetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4—5).

Valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädetty erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvattun yksityiselämän suojan piiriin. Valiokunta on tämän vuoksi arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL

29/2016 vp, s. 4—5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp).

Tietovarantoon tallennettavat tiedot eivät lähtökohtaisesti olisi luonteeltaan arkaluonteisia. On kuitenkin mahdollista, että henkilön osallistuminen esimerkiksi alkoholista irti pääsemiseen tai avioeron hoitamiseen liittyvälle kurssille voi antaa henkilön yksityiselämästä epäsuoria vihjeitä, joita henkilö ei haluaisi julkisesti nähtäville. Jokin kurssitieto voi antaa epäsuoran vihjeen myös henkilön poliittisista mielipiteistä tai uskonnollisesta tai filosofisesta vakaumuksesta. Tämän vuoksi onkin ehdotettu, että tietojen tallentaminen tietovarantoon olisi sidottu henkilön antamaan pyyntöön. Ketään ei velvoitettaisi tallentamaan vapaassa sivistystyössä suorittamiaan kursseja tietovarantoon. Tietovarannon tietojen luovuttamista koskevat yleispykälät olisi myös näiden tietojen osalta poissuljettu ja henkilö hallinnoisi luovutuksia itse Oma opintopolku -palvelussa. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suojan kannalta keskeisenä onkin pidettävä tiedollista itsemääräämisoikeutta (PeVL 2/2018 vp, 8).

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotus

Sinisiä pykäläitä on jo esitetty osana oppivelvollisuuden laajentamista koskevaa hallituksen esitystä 173/2020 vp (lakiehdotus nro 8). Mikäli lakimuutokset hyväksytään osana esitystä 173/2020, niitä ei enää tulla esittämään osana tätä hallituksen esitystä.

Koska esityksessä 173/2020 ehdotetaan lakiin uusia pykäläitä 9 a—c, on tähän esitysluonnokseen liittyvä uusi 9 a § merkitty myös numeroinnilla 9 d § punaisella värillä. Mikäli pykälät 9 a-c hyväksytään osana esitystä 173/2020, ehdotetaan jälkimmäistä numerointia.

Ruskealla värillä olevat pykälämuutokset esitellään, mikäli oppivelvollisuuden laajentamista koskeva esitys 173/2020 hyväksytään.

1.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 §, 3 §:n 1 momentti, 2 luvun otsikko, 4 §:n 1 momentti, 5 §, 6 §:n 2 momentti ja 28 §:n 2 momentin 1 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti, 5 § ja 28:n 2 momentti laissa 568/2019 ja 9 a § laissa (/), sekä
lisätään 4 §:ään uusi 5 momentti, uusi 9 a § / 9 d § sekä 10 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 568/2019, uusi 3 momentti ja 29 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 568/2019, uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyy 7 momentiksi seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan koulutukseen ja tutkintoihin, joista säädetään:

- 1) perusopetuslaissa (628/1998);
- 2) lukiolaissa (714/2018);
- 3) ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019);
- 4) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017);
- 5) ammattikorkeakoululaissa (932/2014);
- 6) yliopistolaissa (558/2009);
- 7) vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998).

Tässä laissa säädetään oppijanumerosta ja oppijanumerorekisteristä, opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta, ylioppilastutkintorekisteristä, opiskelijavalintarekisteristä sekä korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta. Laissa säädetään myös Opetushallituksen ylläpitämästä opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelusta.

3 §

Oppijanumero ja oppijanumerorekisteri

Oppijanumero on henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitetussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja. Opetuksen, koulutuksen tai varhaiskasvatuksen järjestäjä, varhaiskasvatuksen palveluntuottaja, korkeakoulu ja oppilaitoksen ylläpitäjä voi käyttää oppijanumeroa myös henkilön yksilöintiin varhaiskasvatuslaissa, perusopetuslaissa, lukiolaissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa, yliopistolaissa tai vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä toteuttaessaan.

2 luku

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta, lukiolaissa tarkoitettua koulutusta, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta koskevia tietoja käytetään henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia.

Edellä tässä pykälässä säädetystä poiketen henkilö päättää itse **9 a §:ssä / 9 d §:ssä** tarkoitettujen tietojen käyttötarkoituksista.

5 §

Tietovarannon yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä oppilaitosten ylläpitäjät vastaavat tallentamiensa tietojen luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuojasetus*) 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuojasetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista.

Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän taikka oppilaitoksen ylläpitäjän toiminta lakkaa eivätkä kyseisen rekisterinpitäjän tehtävät siirry toiselle oikeushenkilölle, kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen osalta rekisterinpitäjänä toimii Opetushallitus.

6 §

Tietojen tallentaminen tietovarantoon

Opetushallitus määrää tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä 7—9 ja 9 a §:ssä / 9 a—d §:ssä säädettyjen tietojen tietorakenteista.

9 a §

Vapaassa sivistystyössä järjestettyä oppivelvollisille suunnattua koulutusta koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 7 a luvussa sekä oppivelvollisuuslain (/) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

- 1) suoritettava koulutus;
- 2) opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättäminen;
- 3) suoritettut opinnot ja opiskelijan arviointi.

9 a § / 9 d §

Vapaan sivistystyön koulutusta koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 6 b §:n edellytykset täyttävässä, muussa kuin mainitun lain 7 a luvussa taikka oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan edellyttäen, että oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija pyytää tietojen tallentamista:

- 1) koulutuksen nimi ja koulutuksen laajuus;
- 2) koulutuksen päättymispäivä;
- 3) osaamisen arviointi.

10 §

Tietojen luovuttaminen tietovarannosta

Edellä tässä pykälässä säädettyä ei sovelleta 9 a §:ssä / 9 d §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

28 §

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun tarkoitus ja luovutettavat tiedot

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun avulla luovutetaan:

- 1) opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä 7—9 ja 9 a §:ssä / 9 a d §:ssä tarkoitettuja tietoja, lukuun ottamatta 9 §:n 2—5 momentissa tarkoitettuja tietoja;
-

29 §

Tietojen luovuttaminen palvelun avulla

Edellä tässä pykälässä säädettyä 2 ja 4 momenttia ei sovelleta 9 a §:ssä / 9 d §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja sitä sovelletaan lain voimaan tulon jälkeen aloitettuihin opintoihin.

LUONNOS

2.

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998) uusi 6 b § seuraavasti:

6 b §

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuus ja arviointi

Tallennettaessa vapaan sivistystyön **muuta kuin tämän lain 7 a luvun taikka oppivelvollisuuslain (/) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun koulutuksen** tietoja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 2 luvun mukaiseen tietovarantoon koulutuksen laajuus on määriteltävä opintopisteinä ja se on kuvattava ja arvioitava osaamisperusteisesti. Koulutuksen laajuus määritellään opintopisteinä siten, että keskimäärin 27 tunnin opiskelijan työpanos vastaa yhtä opintopistettä. Opiskelijan arviointi tehdään **soveltaen mitä tämän lain 25 g §:n 4 momentissa ja 25 k §:ssä on säädetty**. Osaaminen arvioidaan arvosanalla hyväksytty tai hylätty taikka asteikkoarvioinnilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ ja sitä sovelletaan lain voimaan tulon jälkeen aloitettuihin opintoihin.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Opetusministeri Li Andersson

1.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 §, 3 §:n 1 momentti, 2 luvun otsikko, 4 §:n 1 momentti, 5 §, 6 §:n 2 momentti ja 28 §:n 2 momentin 1 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti, 5 § ja 28:n 2 momentti laissa 568/2019 ja 9 a § laissa (/), sekä

lisätään 4 §:ään uusi 5 momentti, uusi 9 a § / 9 d § sekä 10 §:än, sellaisena kuin se on osaksi laissa 568/2019, uusi 3 momentti, 11 §:än, sellaisena kuin se on osaksi laissa 568/2019, uusi 3 momentti ja 29 §:än, sellaisena kuin se on osaksi laissa 568/2019, uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyy 7 momentiksi seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan koulutukseen ja tutkintoihin, joista säädetään:

- 1) perusopetuslaissa (628/1998);
- 2) lukiolaissa (629/1998);
- 3) ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetussa laissa (672/2005);
- 4) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017);
- 5) ammattikorkeakoululaissa (932/2014);
- 6) yliopistolaisissa (558/2009).

Tässä laissa säädetään oppijanumerosta ja oppijanumerorekisteristä, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta, ylioppilastutkintorekisteristä, opiskelijavalintarekisteristä sekä korkeakoulujen valtakunnallisesta

Tätä lakia sovelletaan koulutukseen ja tutkintoihin, joista säädetään:

- 1) perusopetuslaissa (628/1998);
- 2) lukiolaissa (714/2018);
- 3) *ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019)*;
- 4) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017);
- 5) ammattikorkeakoululaissa (932/2014);
- 6) yliopistolaisissa (558/2009);
- 7) *vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998)*.

Tässä laissa säädetään oppijanumerosta ja oppijanumerorekisteristä, *opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta*, ylioppilastutkintorekisteristä, opiskelijavalintarekisteristä sekä korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta. Laissa säädetään

tietovarannosta. Laissa säädetään myös Opetushallituksen ylläpitämästä opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelusta.

myös Opetushallituksen ylläpitämästä opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelusta.

3 §

3 §

*Oppijanumero ja oppijanumerorekisteri**Oppijanumero ja oppijanumerorekisteri*

Oppijanumero on henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitetussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja. Opetuksen, koulutuksen tai varhaiskasvatuksen järjestäjä, varhaiskasvatuksen palveluntuottaja ja korkeakoulu voi käyttää oppijanumeroa myös henkilön yksilöintiin varhaiskasvatuslaissa, perusopetuslaissa, lukiolaissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakouluissa tai yliopistolaisissa tarkoitettuja tehtäviä toteuttaessaan.

Oppijanumero on henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa tai varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitetussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja. Opetuksen, koulutuksen tai varhaiskasvatuksen järjestäjä, varhaiskasvatuksen palveluntuottaja, korkeakoulu ja *oppilaitoksen ylläpitäjä* voi käyttää oppijanumeroa myös henkilön yksilöintiin varhaiskasvatuslaissa, perusopetuslaissa, lukiolaissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa, yliopistolaisissa tai *vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa* tarkoitettuja tehtäviä toteuttaessaan.

2 luku

2 luku

Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto***Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto***

4 §

4 §

*Tietovarannon käyttötarkoitus**Tietovarannon käyttötarkoitus*

Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta, lukiolaissa tarkoitettua koulutusta ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta koskevia tietoja käytetään henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia.

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta, lukiolaissa tarkoitettua koulutusta, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta tarkoitettua koulutusta koskevia tietoja käytetään henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia.

Edellä tässä pykälässä säädetystä poiketen henkilö päättää itse 9 a §:ssä / 9 d §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttötarkoituksista.

5 §

Tietovarannon yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät vastaavat tallentamiensa tietojen luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EU kumoamisesta (*yleinen tietosuoja-asetus*) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus, 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista.

Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän toiminta lakkaa eivätkä kyseisen rekisterinpitäjän tehtävät siirry toiselle oikeushenkilölle, kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen osalta rekisterinpitäjänä toimii Opetushallitus.

6 §

Tietojen tallentaminen tietovarantoon

Opetushallitus määrää tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä 7–9 §:ssä säädettyjen tietojen tietorakenteista.

5 §

Tietovarannon yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, *oppilaitosten ylläpitäjät* sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät *sekä oppilaitosten ylläpitäjät* vastaavat tallentamiensa tietojen luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus*) 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista.

Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän *taikka oppilaitoksen ylläpitäjän* toiminta lakkaa eivätkä kyseisen rekisterinpitäjän tehtävät siirry toiselle oikeushenkilölle, kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen osalta rekisterinpitäjänä toimii Opetushallitus.

6 §

Tietojen tallentaminen tietovarantoon

Opetushallitus määrää tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä 7–9 ja 9 a §:ssä / 9 a–d §:ssä säädettyjen tietojen tietorakenteista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

9 a §

Vapaassa sivistystyössä järjestettyä oppivelvollisille suunnattua koulutusta koskevat tiedot

Vapaassa sivistystyössä järjestettyä oppivelvollisille suunnattua koulutusta koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 7 a luvussa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

- 1) suoritettava koulutus;
- 2) opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättyminen;
- 3) suoritettut opinnot ja opiskelijan arviointi.

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 7 a luvussa sekä oppivelvollisuuslain (/) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

- 1) suoritettava koulutus;
- 2) opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättyminen;
- 3) suoritettut opinnot ja opiskelijan arviointi.

9 a § / 9 d §

Vapaan sivistystyön koulutusta koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 6 b §:n edellytykset täyttävässä, muussa kuin mainitun lain 7 a luvussa taikka oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan edellyttäen, että oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija pyytää tietojen tallentamista:

- 1) koulutuksen nimi ja koulutuksen laajuus;
- 2) koulutuksen päättymispäivä;
- 3) osaamisen arviointi.

10 §

10 §

Tietojen luovuttaminen tietovarannosta

Tietojen luovuttaminen tietovarannosta

Edellä säädettyä ei sovelleta 9 a §:ssä / 9 d §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 §

28 §

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun tarkoitus ja luovutettavat tiedot

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun tarkoitus ja luovutettavat tiedot

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun avulla luovutetaan:

1) perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä 7—9 §:ssä tarkoitettuja tietoja, lukuun ottamatta 9 §:n 2—5 momentissa tarkoitettuja tietoja;

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun avulla luovutetaan:

1) *opetuksen ja koulutuksen* valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä 7—9 ja 9 a §:ssä / 9 a—d §:ssä tarkoitettuja tietoja, lukuun ottamatta 9 §:n 2—5 momentissa tarkoitettuja tietoja;

29 §

29 §

Tietojen luovuttaminen palvelun avulla

Tietojen luovuttaminen palvelun avulla

Edellä säädettyä 2 ja 4 momenttia ei sovelleta 9 a §:ssä / 9 d §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja sitä sovelletaan lain voimaan tulon jälkeen aloitettuihin opintoihin.

2.

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998) uusi 6 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 b §

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuus ja arviointi

Tallennettaessa vapaan sivistystyön muita kuin tämän lain 7 a luvun taikka oppivelvollisuuslain (/) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutuksen tietoja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 2 luvun mukaiseen tietovarantoon koulutuksen laajuus on määriteltävä opintopisteinä ja se on kuvattava ja arvioitava osaamisperusteisesti. Koulutuksen laajuus määritellään opintopisteinä siten, että 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä. Opiskelijan arviointi tehdään soveltaen mitä tämän lain 25 g §:n 4 momentissa ja 25 k §:ssä on säädetty. Osaminen arvioidaan arvosanalla hyväksytty tai hylätty taikka asteikkoarvioinnilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja sitä sovelletaan lain voimaan tulon jälkeen aloitettuihin opintoihin.